

ἀκόμη ὁ πρίγκηψ Σιλίνος. Δὲν θὰ κατορθώσωμεν νὰ κατακτήσωμεν ὀριστικῶς τὸν λαὸν ἐντὶ διδάσκοντες αὐτόν. Ἐνθυμούμαι ὅτι τῷ 1825 ὁ στρατιώτης τοσοῦτοι ἦτο ἀμαθὴς ὥστε διὰ νὰ πεισθῇ νὰ ἀνακράξῃ Ζήτω τὸ Σύνταγμα! τὸν ἐλάμαμεν νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἦτο ἡ σύζυγος τοῦ συνταγματάρχου. Τί νὰ περιμένῃ τις παρὰ λαοῦ βεβουβισμένου εἰς τοιαύτην ἀμάθειαν;

(Συνέχισε εἰς τὴν προσηχίαν)

ΒΙΚΤΩΡΙΑΝΟΣ ΞΑΡΔΟΥ

Ὁ Βερκιγγιέρνι οὐδέποτε παρεστάθη, ἀλλ' εἰς τὸν πύργον τοῦ Μαρλὺ εὐρίσκειται σήμερον, ἑτέρᾳ ἀνάμνησις ἡμερῶν ἀνεχθείας, φωτογραφικὴ τις εἰκὼν, μεγάλων ὅπως οὖν διαστάσεων, ἀνηρτημένη ἐπὶ τοῦ τοίχου· ἡ εἰκὼν αὕτη παριστᾷ ὅλους τοὺς κλητῆρας τοῦ δικαστηρίου τῶν Παρισίων, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἐξέχει ὁ τραγικὸς κλητῆρ.

Ἐπ' αὐτὴν κεῖται ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή, γεγραμμένη μετὰ τῆς ἰδιαζούσης τοῖς κλητῆρσιν καλλιγραφίας:

Τῷ Β. Σαρδού.

Ὁ φίλος αὐτοῦ καὶ συνεργάτης Χ... συγγραφεὺς τοῦ Βερκιγγιέρνι καὶ κλητῆρ παρὰ τῷ Πρωτοδικεῖῳ τῶν Παρισίων.

Ἡ Δεζαζέ ἐν τούτοις δὲν ἀπέκλινε προστατεύουσα τὸν Σαρδού καὶ αὐτὸς δὲν ἀπέκλινεν ἐργαζόμενος.

Εἰς τὰ οἰκοδομηθέν παρ' αὐτῆς θέατρον παρεστάθη ἡ νεύνη τοῦ Φιγυρῶ, κωμῳδία τοῦ Vanderburch ἣν ἐπεξεργάσθη καὶ ἐπιδιόρθωσεν ὁ Σαρδού, ἐπεξεργασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Βαρσιέρ, εἰς δὲν καὶ ἀπέμειναν ὁλόκληρος ἡ τιμὴ τοῦ θριάμβου, καὶ καλουμένη Οἱ κερυοπαθεῖς.

Ἡμέραν τινα ὁ Σαρδού ἀνέρχεται τὴν κλίμακα τοῦ Vaudeville καὶ ζῆται τὸν κύριον Βογγελδιέ, γραμματέα τοῦ διευθυντοῦ.

— Ἐγὼ εἰμαι· τί θέλετε;

— Εἶμαι ὁ Σαρδού.

— Σαρδού;... Δὲν γνωρίζω αὐτὸ τὸ ὄνομα. Τί ζητεῖτε;

— Παρουσίασα μίαν κωμῳδίαν πρὸ ἐξ μηνῶν.

— Εἰς τίνα τὴν ἀφῆσατε;

— Εἰς τὸν θυρωρόν.

— Οὐμ! δὲν τὴν ἀνέγνωσα.

— Καὶ δὲν θὰ τὴν ἀναγνώσητε;

— Αὐτὸ μόνον μὰς ἔλειπε, ν' ἀναγινώσκωμεν ὅλας τὰς κωμῳδίας, ὅσας

μὰς στέλλουν! Ἐπιστρέψατε μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας καὶ θὰ σὰς ἀποδώσω τὸ χειρόγραφον.

Ἐπρόκειτο, τίποτε ὀλιγώτερον, εἰμὴ περὶ τῆς κωμῳδίας *Les mites de mouches* μιᾶς τῶν ὠραιότερων τοῦ Σαρδού τῆς ὠραιότερας ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἁρμονίας μεταξὺ τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ ἔργου.

Ἀλλὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἐκπλήξῃ τινα, ἀφοῦ εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ Δουμᾶς μετὰ κόπου ἠδυνήθη νὰ διδάξῃ τὴν Κερσίαν μὲ τὰς *Καρμείας*, ὅτι οἱ διευθυνταὶ τῶν Ἰταλῶν δραματικῶν θεάτρων ἔκριναν ὅτι ὁ Γολδόνης τοῦ Φερράρη ἦτο κωμῳδία, ἣν οὐδὲν κοινὸν θεάτρου θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ, ὅτι εἰς τῶν ἐν Ἰταλίᾳ περιφημοτέρων ἡθοποιῶν ἀπάντησε πρὸς τινα παρακινουμένα αὐτὸν ν' ἀναβιδάσῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸν Ἀρδουῖοι τῆς Ἰδρέας τοῦ Μορέλλη.

— Διὰ δράμα, τὸ ὅποιον θὰ δοθῇ μίαν καὶ μόνην φορὰν, δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ κατασκευάσωμεν νέας ἐνδυμασίας.

Ἀλλ' ὅπως ὁ Γολδόνης, ὅπως ὁ Ἀρδουῖος, οὕτω καὶ ἡ κωμῳδία τοῦ Σαρδού, χάρις εἰς τὴν προστασίαν τῆς κυρίας Δεζαζέ, παρεστάθη ἐπὶ τέλους. Ἀφ' ἧς ἡμέρας δὲ αὕτη παρεστάθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Vaudeville, τὸ ὄνομα τοῦ Βικτωριανοῦ Σαρδού, ἀπέκτησε τὴν ὀφειλομένην αὐτῷ θέσιν· ὁ ἱατρός τοῦ νοσοκομείου Νέκερ, ὁ ἀφανὴς συνεργάτης τῆς *Παγκοσμίου Βιογραφίας*, ὁ διδάσκων τὴν φιλοσοφίαν τοῦ καθολικισμοῦ πρὸς ὀθωμανοὺς προσηλύτους, παρεκάθισε μεταξὺ τῶν ἐνδοξοτέρων τυγγραφέων τοῦ συγχρόνου γαλλικοῦ θεάτρου.

Καὶ τὸ ἤξιζε βεβαίως. Εἶνε τῷ ὄντι ἄρκετὰ παρήγορος ἡ ἰδέα ὅτι ὁ τῶσον εὐφυὴς καὶ τῶσον καρτερικὸς ἄνθρωπος οὗτος δὲν ὑπέκυψεν εἰς τὴν δυστυχίαν, ἥτις τὸν κατεμάστιξεν.

Ἐξ ἄλλου ὁμοῦ εὐκαταῖον εἶσε καὶ ὁ Σαρδού, ὅστις πρὸ τινος καιροῦ ἐδήλωσεν ὅτι ζητεῖ ἱκανοποίησιν, διότι ἰταλικὸς τις θίασος ἐπεχείρησε νὰ παραστήσῃ τὴν *Δόραν* μόνον μετὰ ἐπτὰ δοκιμασίας, νὰ ἐνθουμαθῇ πόσας δυσκολίας ἠναγκάσθη νὰ ὑπερνικήσῃ καὶ πόσας ἡμέρας δυστυχεῖς διήλθε, πρὶν ἢ ρηθῇ εἰς τὸ σκμεῖον νὰ ὁμιλῇ οὕτως ὑπερηφάνως περὶ τοῦ ἰταλικοῦ θεάτρου.

Εἶνε ἀληθές ὅτι ἐκ τῶν ἰταλῶν συγγραφέων ὀλίγοι εἰσὶν ἱκανοὶ νὰ γράψωσι τὴν *Δόραν*· ἀλλ' ἐξ ἄλλου εἶνε ἐπίσης ἀληθές ὅτι πολλοὶ αὐτῶν, ἂν δὲν ἔχουσιν ἕτερον πόρον ζωῆς, πλὴν τοῦ θεάτρου, β.θ.ζονται μέχρι λαίμου εἰς τὰ

χρέη· καὶ ἡ Ἰταλία εἶναι χώρα, ὅπου οἱ κλητῆρες δὲν γράφουν τραγωδίας— ἀλλὰ κáμνουν.

Babby

ΒΟΛΤΑΙΡΟΣ

Ὁ Βολταῖρος γεννηθεὶς τῷ 1694 ἐν Chaatenay, πλησίον τῶν Παρισίων, ἦ ἐν αὐτοῖς τοῖς Παρισίοις, ἦτο υἱὸς τοῦ Φραγκίσκου Ἀρουέ, συμβολαιογράφου καὶ θησαυροφύλακος τῆς βουλῆς τῶν κομήτων, καὶ τῆς Μαργαρίτας Ὁμάρ, οἰκογενείας εὐγενοῦς ἐκ Πουατου. Ἐκαρμε λαμπρὰς μελέτας ἐν τῷ Γυμνασίῳ Λουδοβίκου τοῦ μεγάλου, διευθυνομένου τότε ὑπὸ τῶν Ἰουακίτων καὶ ἔλαβε θέσιν παρ' ἐνὶ ἐπιτροπῇ.

Ἀλλὰ πρῶίμοις τις κλήσις τὸν ἔσυρε πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὴν ποίησιν. Ἀπὸ τῆς νεότητος αὐτοῦ παρετηρήθη ὑπὸ τοῦ Ninon, ὅστις τῷ ἐκληροδότησε δισχίλιον φράγκα πρὸς ἀγορὰν βιβλίων. Εἰσέχθη ἐνωρίς ἐν τῷ κύκλῳ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, τῶν καλῶν πνευμάτων καὶ τῶν ἀπίστων, διὰ τοῦ ἀββᾶ Σατονέφ, ἀναδόχου του, ἀπίστου καὶ αὐτοῦ, καὶ ἦντλησε μεγάλην ἐλευθερίαν τοῦ σκέπτεσθαι.

Εἰκοσιενὸς ἔτων ὢν ὁ Βολταῖρος εἶχεν ἤδη τοιαύτην φήμην ἐπὶ κακίᾳ ὥστε τὸν κατηγοροῦσαν ὡς ὅτι συγγραφεὴ μιᾶς σατύρας κατὰ τοῦ 14ου Λουδοβίκου, ἥτις ἐράνη ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως, καὶ ἦτις ἐτελείωνε διὰ τῶν ἐξῆς στίχων—

I ai tu ces maux, si je n' ai pas tingué ans.

Τεθεὶς ἐν Βαστίλλῃ, ἂν καὶ διεμαρτυρήθη περὶ τῆς ἀθωότητος αὐτοῦ, ἔμεινεν ἐν αὐτῇ πλέον τοῦ ἐνός ἔτους. Ἐξελθὼν τῆς φυλακῆς, ἐγκατέλειπε τὸ ὄνομα τοῦ Ἀρουέ ὑπὸ τὸ ὅποιον, καθὼς ἔλεγε, ἦτο πολὺ δυστυχὴς, καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομα Voltaire, ἐξ ἐνός κτήματος ἀνήκοντος εἰς τὴν μητέρα του. Κατὰ τὴν κράτισίν του εἶχε σχεδιάσει τὴν *Ἑρρικιάδα* καὶ συνθέσει τὸν *Οἰδίποδα*.

Ἡ Τραγωδία αὕτη ἐδιδάχθη τῷ 1718, καὶ ἔσχε τὴν μεγαλειτέραν ἐπιτυχίαν. Ὁ Βολταῖρος ἔδωκε μετὰ ταῦτα τὰς τραγωδίας Ἀρτεμίρην καὶ Μαριάνναν καὶ τὴν κωμῳδίαν ὁ Ἀδίακριτος (1725) αἵτινες προσέθεσαν ὀλίγον τι εἰς τὴν ὑπόληψίν του· ἀλλὰ ταῦτο γρόνως ἐτελείωσε τὴν *Ἑρρικιάδα* διεγείρας παγκοσμίους ἐπαίρους.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐπιτυχιῶν τούτων ἑσπερήθη τῆς ἐλευθερίας του· ἱππότης τις δῆλα δὴ τῆς *Ροάνης*, παρὰ τοῦ ὁποίου ὁ Βολταῖρος εἶχε ζητήσει ἱκανοποίησιν διὰ βαρεῖαν ὕβριν, ἀντὶ πά-